

**Ticaret Bakanı Prof. Dr. Sayın Ömer Bolat,
Sayın Valim,
Sayın Büyükşehir Belediye Başkanım,
Değerli Başkanlar,
Değerli Meclis Üyeleri ve Meslek Komitesi Başkanları,
Saygıdeğer Basın Mensupları ve Katılımcılar,**

Kasım ayı Meclis Toplantımıza hoş geldiniz diyor, KSO Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bakanım, öncelikle zaman ayırarak Meclis Toplantımıza teşriflerinizden dolayı teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz!

Konuşmama her ay olduğu gibi, ekonomik verileri kısaca değerlendirerek başlamak istiyorum.

Ekim ayında;

İhracat → 22 milyar 873 milyon dolar (% 7,4) (En yüksek Ekim)

AB'deki yavaşlama, Çin rekabeti ve kurun ihracatı destekliyor seviyede olmamasına rağmen.

En fazla ihracat yapılan ilk beş ülke;

*Almanya → 1 milyar 764 milyon dolar (% 3,4)

*İrak → 1 milyar 323 milyon dolar (% - 6,7)

*ABD → 1 milyar 253 milyon dolar (% - 4,6)

*BAE → 1 milyar 219 milyon dolar (% 161,2)

*İtalya → 1 milyar 110 milyon dolar (% 16,0)

İthalat → 29 milyar 594 milyon dolar (% 1,3)

*Yatırım (Sermaye) malları → 4,6 milyar dolar (% 36,9)

*Hammadde (Ara mallar) → 20,2 milyar dolar (% - 12,6)

*Tüketim malları → 4,7 milyar dolar (% 78,2)

*Dış ticaret açığı (ekim) → 6 milyar 721 milyon dolar (% - 14,9)

(2022 ekim → 7,9 milyar dolar idi.)

Reel efektif döviz kuru (ekim) → 55,90 oldu.

Endeksin 100 olması durumunda dolar ekim ayında → 18,8191 TL

Ekim dolar → 27,7964 TL

Dolar bugün → 28,87 TL

ÜFE bazlı REK ise (ekim) → 89,03

Endeksin 100 olması durumunda dolar ekim ayında → 31,7065 TL

Kurun enflasyona geçişkenliğini biliyoruz. Bununla birlikte kurun ihracatı destekliyor olması da önemli.

Bu nedenle ihracatçıya verilen desteklerin bütçenin elverdiği ölçüde daha fazla olması gerektiğini düşünüyoruz. (Bildiğiniz gibi Merkez Bankası da dün faizleri → yüzde 40'a çıkardı.)

Örneğin; Çin ihracatçılarının dünya ile rekabetini korumak için ihracat bedellerini yüzde 25 oranında yüksek kurdan bozuyor. Şuan ülkemizde yüzde 2 oranında bir destek uygulanıyor.

Almanya, ABD, Çin, Güney Kore gibi gelişmiş ülkelerin Eximbank'ları, ağırlıklı olarak uzun vadeli yatırım kredilerini ve ihracatçıların alıcılarına kredi vererek finansman desteği ile ihracat artışı sağlıyor.

Örneğin; Almanya Hermes kredileri ile → 1949'dan beri şirketlerinin yabancı ülkelere yönelik yatırım ve ihracatlarını garanti altına alıyor.

Hermes kredileri → 5 yıl vadeli ve ithalatçı ve ihracatçı arasında yapılan satış sözleşmesinin %85'ini finanse ediyor.

Sözleşme tutarının geri kalan %15'lik kısmı ise ithalatçı tarafından peşin olarak ödeniyor.

Almanya ve Çin örneğindeki gibi bizde de Türk Eximbank'ın desteklerinin genişletilmesinin ihracatımıza ivme kazandıracığına inanıyoruz.

Enflasyon verilerine baktığımızda ekim ayında;

TÜFE → % 61,36 (aylık → % 3,43)

ÜFE → % 39,39 (aylık → % 1,94)

Enflasyondaki aylık artışların hız kestiğini görüyoruz.

Ancak önümüzdeki aylarda baz etkisiyle, enflasyonda bir ivmelenme görebiliriz.

Kocaeli Gümrüklerinden aldığımız verilere göre ekim ayında Kocaeli'den gerçekleşen;

*İhracat → 3 milyar 304 milyon dolar (% 13,9)

*İthalat → 7 milyar 19 milyon dolar (% 27,1)

İlk on aylık döneme baktığımızda;

*İhracat → 31 milyar 444 milyon dolar (% + 0,8)

*İthalat → 67 milyar 745 milyon dolar (% + 14,4)

Bu yılı 117 milyar dolar ile kapatacağımızı düşünüyoruz.

Kocaeli'yi bir ülke olarak düşünürsek, OECD verilerine göre dış ticarete geçen yıl 37. sıradaydık.

(Slovenya, Litvanya, Lüksemburg, Letonya gibi AB üyelerinden fazla)

Eylül ayında yıllık Cari Açık → 51 milyar 709 milyon dolara geriledi.

(bir önceki ay → 56,6 milyar dolar idi.)

Eylül aylık → 1,87 milyar dolar fazla

Fazla verilmesinde ana etken → dış ticaret açığındaki gerileme

Hizmet gelirleri de geçen yılın üzerinde gerçekleştirilerek pozitif katkı sağladı.

Dış ticaret açığı → 3,6 milyar dolar (2022 → 8,1 milyar dolar idi)

Hizmet gelirleri → 6,3 milyar dolar (2022 → 6,1 milyar dolar idi)

Ekim ayında da dış ticaret açığındaki gerileme, cari açığa yansımaktadır.

Turizm gelirlerinin de katkısıyla yıllık cari açıkta gerileme görebiliriz.

Ekim ayı kapasite kullanım oranı;

*Türkiye → yüzde 77,4

(Geçen yıla göre 0,5 puan arttı.)

*Kocaeli → yüzde 71,1

(Geçen yıla göre 0,5 puan geriledi.)

Sanayi Üretimi (eylül-yıllık) → % 4,0

Aylık → % - 0,1

Sektörlere baktığımızda sermaye malları ve yüksek teknoloji ürünlerdeki artışlar dikkat çekiyor.

*sermaye malları üretiminde yıllık → % 21,2'lik,

*Yüksek teknoloji ürünlerde yıllık → % 50,1'lik artışları katma değerli üretim ve geleceğe yönelik yatırım ve büyüme açısından değerli buluyoruz.

Sektörler;

	Yıllık Artış (%)	Aylık Artış (%)
Toplam Sanayi	4,0	-0,1
Sermaye Mali	21,2	2,0
Orta Yüksek teknoloji	9,6	0,2
Yüksek teknoloji	50,1	20,1

İşsizlik oranı (eylül) → yüzde 9,1

(Geçen yılın aynı ayına göre 1 puan / ağustos ayına göre 0,1 puan geriledi)

Ağustos'tan Eylül'e;

Çalışabilir Nüfus → 48 bin kişi arttı.

İstihdam edilenler → 59 bin kişi geriledi.

İşgücüne dahil olmayanlar → 153 bin kişi arttı.

İşsiz sayısı → 46 bin kişi geriledi.

Eylül itibariyle toplam istihdam edilenler → 31 milyon 686 bin kişi.

Türkiye ile benzer nüfusa sahip Almanya'da nüfusun yarısından fazlası çalışmaktadır.

2022 verilerine göre;

çalışan sayısı → yaklaşık 46 milyon kişi / yaş ortalaması → 44,8 (TR yaş ortalaması → 31,3)

Avrupa Birliği'nde işgücüne katılma oranı → yüzde 74,7 (TR → %52,9)

AB'de olan %74,7 oranını bizim verilerimize uyarlarsak; işgücüne katılan kişi sayısı 48,9 milyon olurdu.

Bu sonuç çalışmak isteyen sayısının düşüklüğüne bağlı olarak işsizlik oranımızın düşük görüldüğünü gösteriyor.

Nüfusumuza oranla çalışan sayısının daha yüksek seviyelerde olması gerektiğine inanıyoruz.

Bunun için de yabancı sermayeyi ülkemize çekmemiz gerekiyor.

Bütçe (ekim) → 95 milyar 46 milyon TL açık verdi.

*Gelirler → 473,75 milyar TL (+ %111,3)

*Giderler → 569,21 milyar TL (+ %85,2)

*Ocak-ekim bütçe açığı → 608,06 milyar TL

OVP'de 2023 bütçe açığı → 1.633,0 milyar TL olduğunu biliyoruz. Ancak sanayicilerin daha düşük maliyetle daha fazla kredi imkanına ulaşabilmesi açısından denk bütçenin önemini ifade edebiliriz.

Bugün arkadaşlarımız faiz yüksekliğinden dert yanabilirler. Bütçe açıkları olmasa daha düşük maliyetle finansmana erişebileceğimizi biliyoruz.

Sayın Bakanım,

*Deprem bölgesine Oda olarak 10 ev,

*başkanlığını yaptığım Kocaeli Serbest Bölge olarak da 10 ev olmak üzere toplam 20 ev yaptırıyoruz.

(Üyelerimizden de yaptıranlar var.)

Sayın Bakanım,

Odamız ve ilimiz güncel verilerini kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum.

Kocaeli yüzölçümü bakımından küçük, ancak katma değeri bakımından önemli bir il.

İlimiz yüzölçümünün sadece %1,9'luk kısmı sanayi alanı

Sanayi alanının büyüklüğü açısından ilk 15 il arasında 13. sıradayız.

Sanayi alan oranı açısından ilk 15 il arasında 2. sıradayız.

Türkiye imalat sanayine %13 katkı sağlayan ilimiz diğer illere göre çok daha ufak bir alanda üretim yapmaya çalışıyor. Bu sebeple ilimizde yeni sanayi parsellerine ihtiyaç olduğunu düşünüyoruz.

Odamıza kayıtlı → 3.678 adet firma

*334'ü yabancı sermayeli (% 10 civarında)

*200 firma AB menşeli

*Otomotiv (% 39,3), kimya (% 27), metal (% 19)

İlk 500'de → 83 işletme (13 tanesi Meclis Üyesi, ilk 500'de en fazla meclis üyesi bulunan odayız)

İSO'nun açıkladığı listede Kocaelili firma sayısı → 40

İlk 1000'de → 143 işletme

"Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" anketinin 2022 yılı sonuçları bu ay açıklandı.

Listede bu yıl 60 firmamız yer aldı. (2021 → 54 firma idi.)

Listeye girmeyi başaran firmalarımızı tebrik ediyorum.

37 liman - iskele (elleçlenen yük miktarı – 82,8 milyon ton – Türkiye'nin yüzde 15,3'ü)

*Sanayi ve liman kenti

*Avrupa'nın 7'inci limanı

*Konum olarak çok şanslı bir il

Ayrıca;

*İlde 14 adet organize sanayi bölgesi,

*5 adet teknopark (KOÜ, GTÜ, GOSB ve TÜBİTAK Martek, Bilişim Vadisi)

*2 adet serbest bölge (KOSBAŞ, TÜBİTAK MAM Teknoloji Serbest Bölge)

*2 Teknoloji Transfer Ofisi ve 3 üniversite

Sayın Bakanım,

1.Türkiye dış ticaretinin yüzde 17,6'sı ilimizden gerçekleşiyor. (108,95 milyar dolarlık dış ticaret)

Kocaeli Gümrüklerinden alınan verilere göre 2022 yılında ilimizden;

*37,7 milyar dolar ihracat, (TİM verisi 19,2 milyar)

*İlimizin Türkiye ihracatındaki payı → % 14,8

*Kocaeli'nin kişi başı ihracatı → 18.155 dolar, Türkiye kişi başı ihracatı ise → 2.980 dolar

*71,2 milyar dolar ithalat gerçekleştirilmiştir. (İlin TR ithalatındaki payı: %19,5)

İhracat rakamları başta olmak üzere kurumlar tarafından açıklanan resmi verilerin, firma merkezleri baz alınarak açıklanması nedeni ile ilimiz potansiyelini tam olarak yansıtmadığını sürekli dile getiriyorduk.

Açıklanan resmi verilerin sağlıklı olmaması halinde devletin vereceği teşvikler ve yönlendirmelerin de birebir örtüşmeyeceğini düşünüyoruz.

Bu kapsamda Bakanlık olarak 1 Ocak'tan itibaren ihracat istatistiğini, firmaların üretim yerlerine göre açıklayacak olmanız memnuniyet verici.

Bu çalışma için önce sizlere sonra da Ticaret Eski Bakanımız Sayın Mehmet Muş'a teşekkür ederiz.

Diğer taraftan Kocaeli; İstanbul, Ankara ve İzmir'den sonra toplanan vergilerin %10,07'sini karşılayan dördüncü il. (2022 yılı)

*Bu yıl 10 ay itibari ile 2. sıradayız.

*2022 yılında → 237 milyar 044 milyon

(69 ilin vergi geliri → 225 milyar 56 milyon TL)

*Kişi başına ödediğimiz vergi geliri → 114 bin

(Türkiye ortalaması ise 27 bin 595 TL)

İlimizde üretim yapıp da vergilerini İstanbul'da veren 780 firmamız bulunduğunu tespit ettik.

Ayrıca 136 firmamızın merkezleri de farklı illerde bulunuyor.

(Kocaeli → 2.762, İstanbul → 780, diğer iller → 136)

Odamız üyesi ve merkezinin çoğunluğu İstanbul'da olan 916 firmamızın karı, İlimiz merkezli 2.762 firmanın karının üç katından fazla olduğunu tahmin ediyoruz.

Örnek vermek gerekirse; üretimleri ilimizde olan Ford Otomotiv, Diler Demir Çelik, Hyundai Assan, Anadolu Isuzu ve Prometeon gibi büyük ölçekli firmalar vergilerini diğer illerde yatırıyor.

Aslında; firmaların Kurumlar Vergilerini buldukları ilde ödemeleri konusunda kanuni altyapı mevcut.

Bu sebeple vergilerin de üretim yapılan ilde ödenmesinin çok değerli olduğunu düşünüyoruz. (ya da başka ilde ödense bile üretim yapılan il pay alabilir.)

Bu konuda sanayicilere çağrıda bulunduk. Pirelli ile görüşmelerimiz de sürüyor.

2.Navlun

Pandemi döneminde malumunuz Türkiye en hızlı toparlanan ülkelerden bir tanesiydi.

Bunun nedeni de aslında Çin'den gelen ihracat konteynerlerinin navlun fiyatlarının 10 bin dolarlara çıkmasıydı.

Ama şu an bu durum tersine döndü.

Son dönemde, Çin'den Avrupa ülkelerine olan ticarete konteyner fiyatları düşmeye devam ediyor.

- Drewry'nin Dünya Konteyner Endeksi, 40 ft'lik konteyner başına → 1.384 dolara geriledi.
- Şangay-Rotterdam arası navlun değeri bugün → 1.148 dolara kadar indi.
- İstanbul- Hollanda (Rotterdam Liman) → 2.050 euro (40 ft'lik konteyner)
- İstanbul – Hollanda (Amsterdam) → 4.500 euro (tır)

İhracatımızda ilk sırada yer alan AB pazarına olan rekabette bu navlun fiyatları ile zorlanıyoruz.

Bu rekabet şartlarında, ihracatımızın ağırlıklı olarak karayoluyla yapılmasının da sürdürülebilir olmadığını görüyoruz.

Bu nedenle, sürekli dile getirdiğimiz gibi, uzun vadede, AB aday ülke statüsüyle AB fonlarından da yararlanarak demiryolu yatırımlarının yapılmasının önemli olduğunu düşünüyoruz.

Ülkemizdeki tüm sanayi bölgelerinin demiryolu ağları ile AB'ye bağlanması önemli.

3.STA'lar

Bildiğiniz üzere; AB, 1996 yılından bu yana üçüncü dünya ülkeleri ile birçok STA imzaladı.

Fakat ülkemiz bu sürece dahil olamadı ve bu ülkelerin bazıları ile şu ana kadar STA imzalamadı.

AB ile yapmış olduğumuz GB Anlaşması gereği, AB'nin STA imzaladığı bu ülkelerle Türkiye'nin eşzamanlı anlaşma yapamaması ihracatımıza engel oluyor.

Türkiye'nin AB'ye olan dış ticaret açığı → 300 milyar dolar

Bu STA'ların imzalanamaması dış ticaretimizde 35 milyar dolarlık daha ek açık yarattı. (Meksika, Vietnam, Güney Afrika, Kanada, Cezayir)

Bu sebeple, AB'nin STA imzaladığı ülkelerle, Türkiye'nin de hızlı şekilde STA imzalaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu konuda Avrupa Parlamentosunda da konuşma yaptım.

4.İkiz Dönüşüm

Yeni dünya düzenindeki normalleşme → Yeşil ve Dijital

Paris İklim Anlaşmasının hedefi → küresel sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlama

Dünya ısısının 1 derece yukarı ya da aşağı hareketi → 150 bin yılda olabileceği hesaplanıyor. Biz bunu 150 yılda yaptık.

Avrupa'nın AB Yeşil Mutabakatı ile hedefi;

- ✓ 2050 yılına kadar dünyanın ilk iklim nötr kıtası olma

TR'de benzer adımları atmak için hedefler belirliyor.

✓ 2053 için → iklim nötr olma hedefi

Karbon yoğun sektörlerde (elektrik, alüminyum, çelik, çimento, gübre, hidrojen) AB'ye yapılan ihracat 2026'dan itibaren karbon sertifikasına tabi olacak. Yani ithalata ek bir maliyet yansımış olacak.

1 Ekim 2023'te geçiş aşaması başladı.

Bu kapsamda ülkemizde de karbon piyasasının kurulduğunu biliyoruz. Bu çalışmalar için sizlere ve ilgili Bakanlıklara teşekkür ederiz.

Bu konuda TEPAV tarafından yapılan araştırmaya göre;

*Çin ve Rusya'nın ardından Türkiye, SKDM'den en fazla etkilenecek üçüncü ülke.

*Anket; Türkiye'de her 4 şirketten yalnızca birinin karbon ayak izi hesabı yapabildiğini ortaya koyuyor.

Bu sonuçlardan firmalarımızın bu sürece henüz hazır olmadıklarını görüyoruz.

Sanayinin yeşil dönüşümü kapsamındaki yatırımlarının karbon piyasası ile elde edilen bütçe ile desteklenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Ayrıca; ülkemiz Avrupa Birliği'nin, toplam 7,5 milyar avro bütçeli Dijital Avrupa Programı'na katıldı. Buradan da maksimum hibeyi ülke olarak geri almamız gerekir.

Oda olarak bizim de ADİM için yazdığımız projemizin ön başvurusu geçti. Umarız desteği de alırız.

Oda olarak üyelerimizin bu konuda farkındalıklarını arttırmak için bilgilendirme seminerleri ve eğitimler gerçekleştiriyor, devlet ve AB destekli projeler geliştiriyoruz.

Ayrıca, KOBİ'lerimizin yenilenebilir enerjiye ulaşabilmeleri için Anadolu'da güneş enerjisi santrali kurmak için çabalarımız devam ediyor.

5.Vize Serbestliği

Türkiye Vize serbestliği sürecinde 6 kriter kaldı.

- 1.Terörle mücadele yasasının revizyonu,
2. Yolsuzlukla mücadele strateji,
3. Kişisel verilerin korunması yasasının güncellenmesi,
4. Europol ile operasyonel işbirliği anlaşması,
5. Türkiye-AB geri kabul anlaşmasının uygulanması,

6. AB ülkeleri ile adli konularda işbirliği.

Türkiye 2016 sonrasında bu konuda kriterleri tamamlayamadı. Süreç içinde AB'nin vize uygulamaları da daha sertleşti.

2022 yılında tüm Schengen alanında red oranı ortalaması yüzde 17,9 iken bu oran 2023 yılında yüzde 50'lere ulaştı.

Türkiye Vize serbestliği sürecindeki 6 kriterin de bir an önce tamamlanması için somut adımların atılması ve vize sorununun bir an önce çözülmesini talep ediyoruz.

6.Son olarak değinmek istediğim konu ise; Sanayi Odalarında Sicillerin kurulması

Malumunuz; ülkemizde 12 adet Sanayi Odası var.

Sicil Kayıtlarının Ticaret Odalarında bulunmalarından dolayı firmalar Ticaret Odalarına da zorunluymuş gibi kayıt yapılıyor.

Kanunda Sanayi Odasına üye iseniz Ticaret Odasına üye olmanız gerekmiyor.

Bunun neticesinde Sanayi Odaları hem münzam aidat hem de yıllık aidat geliri yönünden büyük kayba uğruyor.

Oda olarak; 16 firma hariç tüm üyelerin aidatlarını paylaşıyoruz.

Örneğin; Hyundai, Anadolu Isuzu, Çolakoğlu gibi büyük firmaların üretim yerleri sadece Kocaeli olmasına rağmen herhangi bir katkı alamıyoruz.

Bu firmalara ana üretim yerleri Kocaeli'de olan Tüpraş ve Ford'u da dahil edebiliriz.

Bu sebeple 12 Sanayi Odası bünyesinde de Sicillerinin oluşturulmasını talep ediyoruz.

Sayın Bakanım,

Üyelerimizden gelen sorun ve talepleri sizlere dosya olarak iletteceğim için burada tekrar değinmek istemiyorum.

Değerli Üyeler,

Birkaç duyuru yapmak istiyorum.

*Odamızın 15 yıldır düzenlediği “Sektörel Performans Değerlendirme” ödül organizasyonunu; çağımızın değişen ihtiyaçlarına ve küresel gerekliliklerine uyacak şekilde yeniden tasarladık ve merkezine sürdürülebilirlik temasını aldık.

Bu yılki organizasyonumuz için başvuruları 4 Aralık tarihine kadar alacağız.

Başvurularınızı bekliyoruz.

*Bildiğiniz üzere “TOBB Uyum Arabuluculuk ve Uyuşmazlık Çözüm Merkezi”nin Odamız bünyesinde açılışını yapmıştık. Merkezimiz çalışmalarına başladı. Arabuluculuk hizmetlerini bu merkezimizden alabilirsiniz.

Sözlerime son verirken, Sayın Bakanım katılımınız için tekrar teşekkür ediyor, şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.